

בש"פ 4772/17 - ירון סולמי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון
בש"פ 4772/17

כבוד השופט מ' מזוז
ירון סולמי

לפני:
העורר:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות
אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 על החלטת בית
המשפט המחוזי מרכז-לוד במ"ת 14357-02-17 מיום
16.5.2017 (ניתנה על ידי השופט ע' קובו)

תאריך הישיבה: כ"ה בסיון התשע"ז (19.6.2017)

בשם העורר: עו"ד תמיר סולומון; עו"ד אייל בסרגליק;

עו"ד אסנת צחי

בשם המשיבה: עו"ד שרית משגב

החלטה

1. ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים)
על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופט ע' קובו) מיום 16.5.2017 במ"ת 14357-02-17, במסגרתה
נדחתה בקשת העורר לעיון חוזר בהחלטת בית המשפט מיום 18.4.2017 לעצרו עד לתום ההליכים בעניינו.

2. העותר נעצר ביום 9.1.2017 במסגרת חקירה רחבת היקף שנוהלה במשותף על ידי משטרת ישראל ורשות

המסים, ומעצרו הוארך מעת לעת על ידי בית המשפט. ביום 7.2.2017 הוגש כתב אישום נגד העורר ונאשמים נוספים (בהם שתי חברות בבעלותו או בשליטתו של העורר). כתב האישום מייחס לעורר ביצוע של שורה ארוכה של עבירות כלכליות שונות, ובהן קבלת היתר במרמה בנסיבות מחמירות, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, רישום כוזב במסמכי תאגיד, הוצאת חשבוניות מס כוזבות, עשיית פעולות ברכוש אסור, קשירת קשר עם אדם לעשות פשע, עבירות מס ועבירות הלבנת הון, בהיקפים עצומים של מאות מיליוני ₪.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המדינה בקשה למעצרו של העורר עד לתום ההליכים נגדו. בבקשה נטען לקיום ראיות לכאורה ולקיומן של עילות מעצר לפי סעיף 21 לחוק המעצרים. נטען לקיומו של יסוד סביר למסוכנות כלכלית של העורר - הן לציבור והן לקופה הציבורית - וכן לקיומו של יסוד סביר לכך ששחרור העורר יביא לשיבוש הליכי משפט, להתחמקות מהליכי שפיטה ולהשפעה על עדים ופגיעה בראיות אחרות.

4. ביום 18.4.2017 קבע בית משפט קמא (השופט א' יעקב) כי קיימות ראיות לכאורה לאשמת העורר, וזאת בעיקר נוכח העובדה שהעורר הודה למעשה ברוב העובדות המיוחסות לו בכתב האישום. כן נקבע - בהסתמך על תסקיר מעצר שהוגש בעניינו של העורר ביום 26.3.2017, במסגרתו העריך שירות המבחן כי קיים סיכון להישנותה של התנהגות בעייתית מצדו אף במסגרת חלופת מעצר, בעיקר נוכח מאפייני ההסתרה והמניפולטיביות העולים מהתנהלותו - כי מתקיימת בעניינו של העורר עילת מעצר של מסוכנות. באשר לאפשרות לשחרר את העורר לחלופת מעצר, קבע בית המשפט כי מאחר שעניינו ב"מסוכנות כזו הנסמכת על אישיותו של המשיב... שחלופת המעצר אינה מנטרלת אותה", הרי שכדי להתגבר על אותה המסוכנות, אשר שירות המבחן העריך כי קיימת אף במסגרת חלופת מעצר, "יש צורך באיכות מיוחדת של חלופת מעצר ומפקחים". בית המשפט עמד על כך ששירות המבחן בחן את חלופת המעצר שהציע העורר (מעצר בית ופיקוח על העורר על ידי הוריו, אשתו, אחותו ואחייניתו), והגיע למסקנה כי זו אינה יכולה לנטרל את המסוכנות הנשקפת ממנו. זאת, מאחר שיכולתם של המפקחים המוצעים להשפיע על בחירתו של העורר הינה מוגבלת, וקיים אצלם קושי לצפות מצבי סיכון של העורר ולהתמודד עמם, "בין היתר אל מול הלחצים בהם עודנו נתון, שילכו ויתגברו בעודו במעצר בית". על כן, קבע בית המשפט כי אין מקום לשחרר את העורר לחלופת המעצר המוצעת, ולפיכך יש להורות על מעצרו עד לתום ההליכים נגדו.

עם זאת, בית המשפט העיר כי אינו מבקש "לסגור את הדלת בפני המשיב", ולפיכך אם תגובש "חלופת מעצר יוצאת דופן" אשר תוכל לנטרל את המסוכנות, או אם מסוכנות העורר תפחת לאורך הזמן, ניתן יהיה לשוב ולשקול את שחרורו, והעורר יהיה רשאי להגיש בקשה לעיון חוזר "אף בלא צורך להראות שינוי בנסיבות".

5. חלף שבוע ימים בלבד, וביום 25.4.2017 הגיש העורר בקשה דחופה לעיון חוזר בענין מעצרו, בטענה שבידו להציג חלופת מעצר איכותית עבורו. שירות המבחן התבקש להגיש תסקיר מעצר בנוגע לחלופה המוצעת, וזה הוגש ביום 14.5.2017. התסקיר היה שלילי, ובו שב וציין שירות המבחן בין היתר את התרשמותו כי נוכח "מאפייני ההסתרה והמניפולטיביות" העולים מהתנהלותו של העורר, הערכת השירות הינה "להישנות התנהגות בעייתית מצדו אף מתוך מסגרת חלופה". כן בחן שירות המבחן את האפשרות לשחרר את העורר לחלופת מעצר בפיקוח 5 המפקחים האחרים שהציע העורר (אחות נוספת של העורר ובעלה, גיס נוסף, דודתו של העורר וחבר של המשפחה), אך גם הפעם נמנע שירות המבחן מהמלצה על שחרורו של העורר לחלופת מעצר, וזאת מאחר שבדומה למפקחים הקודמים שהוצעו, גם יכולתם של מפקחים אלה לזהות את צעדיו השליליים של העורר ולהשפיע עליהם הינה מוגבלת, ולהערכתו ככל שיגברו הלחצים על העורר סביב השהות בחלופת המעצר בתנאים לוחצים - יגבר הסיכון להתנהלות עוברת חוק מצדו.

6. ביום 16.5.2017 החליט בית משפט קמא (השופט ע' קובו), לאחר דיון בבקשה במעמד הצדדים, לדחות את הבקשה לעיון חוזר שהגיש העורר. בית המשפט עמד על כך שתסקיר המעצר העדכני בעניינו של העורר הינו שלילי, והדגיש כי "על פי ההלכה הפסוקה, רק מטעמים כבדי משקל יסטה בית המשפט מתסקיר שלילי של שירות המבחן. בוודאי שהדברים האמורים תקפים כאשר עסקינן בבקשה לעיון חוזר ולאחר שבית משפט זה כבר הביע את דעתו והורה על מעצרו של המשיב עד תום ההליכים". בית המשפט קבע כי גם אם יונח שלא קיים פגם במפקחים המוצעים כשלעצמם, הרי ש"הקושי העיקרי טמון במשיב עצמו", נוכח התנהלותו המניפולטיבית לכאורה לאורך תקופה ארוכה. משכך, ומאחר שעניינו בעבירות כלכליות בהיקף של מאות מיליוני ₪, החלופה המוצעת אינה "יוצאת דופן באיכותה" באופן המצדיק את שחרורו של העורר, כפי הנדרש בהחלטת בית המשפט מיום 18.4.2017. עוד העיר בית המשפט, כי הוא ער לכך שחלק מהנאשמים האחרים בפרשה שוחררו, אלא שאין עניינו של העורר דומה לעניינם. לפיכך דחה כאמור בית המשפט את הבקשה לעיון חוזר.

7. כעת מונח לפני עררו של העורר - המתפרס באופן חריג ושלא לצורך על פני 31 עמודים - על החלטת בית משפט קמא לדחות את בקשתו לעיון חוזר. טענתו העיקרית של העורר הינה כי במסגרת החלטתו של השופט קובו מיום 16.5.2017 לדחות את בקשתו של העורר לעיון חוזר, התעלם הוא מקביעתו של השופט יעקב מיום 18.4.2017 לפיה, כאמור לעיל, "אם תגובש חלופת מעצר יוצאת דופן, אשר תוכל לנטרל את המסוכנות או שמסוכנות זו תפחת לאורך הזמן, ניתן יהיה לשקול את שחרורו של המשיב לאותה חלופה". לטענת העורר, השופט קובו "שינה מן ההחלטה הקודמת" של השופט יעקב, אשר לא שלל אפשרות של חלופת מעצר, וזאת על אף שהשופט קובו אינו משמש ערכאת ערר על החלטתו של השופט יעקב. על כן, טוען העורר כי משלא נמצא פגם במפקחים, היה על בית המשפט להורות על שחרור העורר. בנוסף טוען העורר כי חלופת המעצר שהוצעה הינה ראויה לגופה, בוודאי אם יוחלט כי העורר יהיה עצור בפיקוח אלקטרוני; כי משפטו של העורר צפוי להתחיל רק בעוד זמן רב ולהימשך תקופה ארוכה; כי העבירות בהן מואשם העורר הינן כלכליות וכי אין נשקפת ממנו מסוכנות ממשית; וכי הנאשמים האחרים בפרשה שוחררו ממעצר, על אף שהאישומים נגדם חמורים מאלה שנגד העורר והגם שבניגוד לעורר הם לא שיתפו פעולה בחקירתם. כן מעלה העורר טענות נגד אופן עריכת תסקיר המעצר בעניינו ונגד מסקנות שירות המבחן.

8. בדיון לפני חזר בא כוח העורר על עיקרי טענותיו שבכתב הערר. נטען כי מדובר בעבירות כלכליות וממילא אין מסוכנות ממשית; כי לעורר אין עבר פלילי וכי הוא שיתף פעולה בחקירה; כי התיק העיקרי יתחיל להתנהל רק בחודש אוקטובר והוא צפוי להימשך זמן רב; וכי נפגע עקרון השוויון מאחר ששאר הנאשמים, לרבות נאשם 2 (מרגלית), שוחררו לחלופות מעצר אף שהם מואשמים באישומים דומים. לבסוף נטען כי החלופה שהציע העורר היא משמעותית ונותנת מענה הולם לחששות, והעורר מוכן אף למעצר בפיקוח אלקטרוני ולכל תנאי נוסף שייקבע, ואין גם חשש כי יפר את התנאים שייקבעו.

מנגד טענה באת כוח המדינה כי בשלב הנוכחי שום חלופה לא תסכון, שכן כל חלופה היא שילוב של העושה והמעשה, ובמקרה דנן נקבע - על ידי שירות המבחן ועל ידי בית משפט קמא - כי הבעייתיות טמונה בעורר עצמו ולא בתנאי החלופה. נטען כי המסוכנות מהעורר נובעת לא מהחשש ליציאתו מהבית אלא ממה שהוא עלול לעשות בהיותו בבית, שכן חלק מפעולות ההונאה שביצע העורר ניתן לביצוע בקלות מתוך הבית, ולהערכת שירות המבחן המפקחים לא יוכלו למנוע את פעילות העורר. כן הובהר כי שותפו העיקרי של העורר, אזברגה, שוחרר לחלופת מעצר בשל מצב רפואי קשה (מחלה ממארת), ועל כן אין כל מקום להשוואה ולטענת אפליה. עוד נטען כי אין למעשה הבדל של ממש בין שתי ההחלטות בעניינו של העורר - החלטת המעצר המקורית וההחלטה בבקשה לעיון חוזר - ואין כל יסוד לטענות העורר לענין זה. לבסוף צוין כי עד לתום 9 חודשי המעצר קבועים 13 מועדי הוכחות.

9. מסגרת דיונו הינה ערר על החלטה בבקשה לעיון חוזר. הליך זה מוגבל, בהתאם לחוק, למקרים בהם "נתגלו עובדות חדשות, נשתנו נסיבות או עבר זמן ניכר מעת מתן ההחלטה" (סעיף 52(א) לחוק המעצרים). בהתאם לכך, הליך הבקשה לעיון חוזר לא נועד לשמש מסלול לערעור מחודש על החלטת המעצר (עמרם נ' מדינת ישראל (18.3.2002); בש"פ 5463/03 נסימוב נ' מדינת ישראל (25.6.2003)).

10. אכן, בהחלטתו מיום 18.4.2017 התיר כאמור בית משפט קמא לעורר לשוב ולפנות "אף בלא צורך להראות שינוי בנסיבות", ככל שיהיה בידו להציג "חלופת מעצר יוצאת דופן" אשר תוכל לנטרל את המסוכנות, או אם מסוכנות העורר תפחת בחלוף הזמן. ספק בעיני אם החלטת בית המשפט יכולה לשנות מהתנאים הקבועים כאמור בחוק לענין עיון מחדש, אך מכל מקום, כפי שקבע בצדק בית המשפט בדחותו את הבקשה לעיון חוזר, לא היה בחלופה שהציע העורר כדי לענות על התנאי שנקבע ("חלופת מעצר יוצאת דופן" אשר תוכל לנטרל את המסוכנות), וממילא לא היה מנוס מדחיית הבקשה.

11. למעלה מן הנדרש אוסיף כי איני סבור כי נפלה שגגה בהחלטות בית משפט קמא גם לגופו של ענין. אמנם כאשר מדובר בעבירות כלכליות נקודת המוצא אינה בהכרח מעצר עד לתום ההליכים, אך אין יסוד גם לטענה כי אין מקום למעצר כזה בעבירות כלכליות, אלא יש לבחון כל מקרה לגופו ולנסיבותיו -

"מעשים שנועדו לפגוע ברכוש ולשלול רכוש פוגעים בסדרי החברה, פוגעים גם בזכויותיהם היסודיות של יחידה, ובנסיבות מסוימות יש בהם כדי לסכן את ביטחונה של החברה ואת ביטחונה של כל אדם בה. בנוסף על כך, עבירות רכוש טומנות בחובן סיכון טבוע כי בתנאים מסוימים הן יבוצעו באלימות ותוך סיכון חיי אדם, או שלמות גופו; אם לצורך השגת הרכוש, אם לשם שמירה עליו, ואם לצורך הימלטות המבצעים מעונש.

מטעמים אלה ניתן לקבוע כי עבירות רכוש המבוצעות באורח שיטתי, או בהיקף ניכר, או תוך התארגנות של עבריינים מספר, או תוך שימוש באמצעים מיוחדים ומתוחכמים, עלולות לפי מהותן ונסיבות ביצוען לסכן את ביטחון האדם ואת ביטחון הציבור.

לפיכך, אין לשלול קיומה של עילת מעצר בכל מקרה של עבירות המבוצעות נגד הרכוש, ויש לבחון את מכלול הנסיבות כדי לקבוע אם נתקיימה עילת מעצר, היינו - לבחון אם נשקף מן העברין אשר לו מיוחסת העבירה סיכון לביטחון במשמעותו האמורה" (בש"פ 5431/98 פרנקל נ' מדינת ישראל, פסקה 3 (18.9.1998) והאסמכתאות שם. כן ראו בש"פ 8611/09 סטבינסקי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (5.11.2009); בש"פ 2995/15 הירש נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (26.5.2015); ועוד רבים זולתם).

אזכיר גם כי מעבר לעילת המסוכנות, נטען בענייננו על ידי המדינה, במסגרת בקשתה למעצר העורר עד לתום ההליכים, גם לקיומו של יסוד סביר לכך ששחרור העורר יביא לשיבוש הליכי משפט, להתחמקות מהליכי שפיטה ולהשפעה על עדים ופגיעה בראיות אחרות. עילות אלו לא זכו להתייחסות בהחלטות בית משפט קמא.

12. אשר לטענת האפליה שהעלה העורר ביחס לחלק מהמעורבים האחרים בפרשה ששחררו. בצדק קבע בית המשפט כי "אין עניינו של המשיב דומה לעניינם".

בכל הנוגע לאזברגה, קבע בית משפט קמא בהחלטתו מיום 7.3.2017 כי אין מקום כלל להשוואה בינו לבין העורר, שכן "אזברגה הוא אדם חולה מאוד ועל רקע זה שוחרר מן המעצר". בהחלטה נוספת מיום 4.4.2017 ציין בית המשפט בנוגע לאזברגה כי "מדובר באדם חולה סרטן שמחלתו מחמירה... באדם שימיו ספורים". אשר למרגלית, אומר רק כי אינם דומים כלל המעשים המיוחסים לו לאלה המיוחסים לעורר.

13. סוף דבר: הערר נדחה.

ניתנה היום, כ"ו בסיון התשע"ז (20.6.2017).

ש ו פ ט
